

Nationell strategi för inköp i offentlig sektor

Bra offentliga affärer på en fikarast*

Den offentliga sektorn köper in varor och tjänster för mer än 700 miljarder kronor om året. Siffran är ungefärlig, för det finns ingen statistik som ger en samlad bild av inköpen.

Tycker du att det låter lite konstigt att ingen vet hur mycket den offentliga sektorn handlar för, trots att det motsvarar runt 20 procent av BNP? Det tycker vi på Sveriges Offentliga Inköpare också.

Sveriges Offentliga Inköpare arbetar för att skapa bra offentliga affärer. Och bra affärer kräver kunskap. Under 2015 tog vi därför fram denna nationella strategi för offentliga inköp. Den vänder sig både till våra medlemmar och till beslutsfattare i det offentliga Sverige.

I våra ögon är bra offentliga affärer en förutsättning för kärnverksamheten inom den offentliga sektorn.

För några decennier sedan producerade och utförde den offentliga sektorn många av de varor och tjänster som man idag köper in från externa utförare. Tyvärr saknar den offentliga sektorn idag på många plan styrning, långsiktighet och tydliga ambitioner när det gäller sina inköp.

Sveriges Offentliga Inköpare vill se ett helhetsgrepp om offentliga inköp – och inte enbart för att det kan sänka kostnaderna. Inköpen är ett viktigt verktyg som kan driva utvecklingen och höja kvaliteten på verksamheter i den offentliga sektorn.

Den offentliga sektorn har begränsade resurser, men det finns oändliga möjligheter att använda de resurser som finns på ett smartare sätt och öka nyttan av varje satsad krona. Det krävs bara ett nytt sätt att tänka och arbeta med inköp!

Vi hoppas vår strategi kan hjälpa dig att utveckla Sveriges offentliga inköp.

Fem nödvändiga förändringar

- 1** Lyft blicken! Utgå från ett inköps-
perspektiv med affärsfokus.
- 2** Styr inköpen och gör dem till verktyg
för att nå övergripande mål.
- 3** Skapa flexibla regelverk.
- 4** Investera i kunskap och kompetens.
- 5** Öppna dörrar för interaktion och dialog.

Från upphandling till inköp

UPPHANDLINGS-
PROCESS

INKÖPS-
PROCESS

Vad är tillåtet?

Följa lagen

Begränsad dialog
med marknaden

Förebygga överprövningar

Producera avtal

Vad är möjligt?

Skapa värden

Interaktion med
marknaden

Pröva gränser

Ansvar för helheten

Lyft blicken! Utgå från ett inköps- perspektiv med affärsfokus.

De offentliga inköpen omfattar mycket mer än det offentliga Sveriges upphandlingar. För att kunna nyttja kraften i de inköp som görs måste blicken lyftas och gå från upphandling och regelfokus till affärsfokus när det gäller kvalitet, ekonomi och utveckling. Upphandlingarna är viktiga, men de är bara en delprocess av många fler i det breda inköpsperspektivet.

Det här bör regeringen göra:

- Skaffa kunskap och överblick för att få en total bild av hur mycket offentliga myndigheter köper och av vem, hur och varför.
- Styra myndigheternas uppdrag med regleringsbrev och låta inköpen bli en tydlig del av myndigheternas verktyg.
- Veta vilka delar av inköpsprocessen som myndigheterna jobbar med och vilka delar som återstår.
- Byta namn på *Upphandlingsmyndigheten* till *Myndigheten för inköp i offentlig sektor* för att tydliggöra det breda uppdraget.

Det här bör beslutsfattare och ledare i offentlig sektor göra:

- Skaffa kunskap och överblick för att veta hur mycket organisationen köper och av vem, hur och varför?
- Ta reda på vilka delar av inköpsprocessen som organisationen jobbar med och vilka delar som återstår.
- Fastställ vilka mål organisationen vill nå med inköpen och se till att det finns en organisation för att nå målsättningarna.

Styr inköpen och gör dem till verktyg för att nå målen.

Med rätt styrning och uppföljning är inköpen ett kraftfullt verktyg för att nå en organisations målsättningar. Därför är det viktigt att inköpen är en del av organisationens styrmodell för exempelvis ekonomi, kvalitet eller hållbarhet och inte hanteras separat.

Med högt ställda förväntningar följer också ett stort ansvar för oss som jobbar med inköp i offentlig sektor. Det är ett ansvar vi är redo att ta.

Det här bör regeringen göra:

- Ställa krav på att myndigheter ska ha en inköpsstrategi som följs upp.

Det här bör beslutsfattare och ledare i offentlig sektor göra:

- Formulera en tydlig ambition med organisationens inköp, och se inköpen som ett verktyg för att nå övergripande mål.
- Planera uppföljningar så att det blir lättare att styra på målen. Ställ krav för att nå förväntade resultat.
- Ha förtroende och ge förutsättningar så att inköpsfunktionen kan jobba proaktivt och långsiktigt.
- Bemanna och organisera inköpsfunktionen utifrån organisationens ambitioner.

Skapa flexibla regelverk

Vi vill ha en spelplan som gör det möjligt för flera att vara innovativa, kreativa och att skapa bra affärer. Genom ett enklare regelverk, en mindre restriktiv rättspraxis och färre detaljstyrande interna policier blir spelplanen större. Upphandlande myndigheter bör dra nytta av hela spelplanen vid offentliga inköp.

Det här bör regeringen göra:

- Revidera regelverken för maximal flexibilitet.

Det här bör beslutsfattare och ledare i offentlig sektor göra:

- Skapa interna regelverk med utrymme för flexibilitet och effektivitet.

Investera i kunskap och kompetens

Inköp i offentlig sektor påverkas av och påverkar många. Därför behöver kompetensen inom inköp höjas för flera grupper, som till exempel ledande politiker och tjänstemän inom offentlig sektor. Kortare kurser om offentliga inköp bör ingå i flera högskole- och universitetsutbildningar, som i ekonomi, juridik, teknik och på läkarlinjen. Vi inköpare i offentlig sektor bör höja vår kompetens inom ekonomi och avtalsrätt. Satsningar på högskole- och universitetsutbildningar i inköp i offentlig sektor behövs.

Det här bör regeringen göra:

- Satsa på högre utbildning inom inköp i offentlig sektor.
- Investera i kompetensutveckling på olika myndigheter.

Det här bör beslutsfattare och ledare i offentlig sektor göra:

- Investera i kompetensutveckling.
- Komplettera med kompetenser som saknas i inköpsfunktionen.

Öppna dörrar för interaktion och dialog

En förutsättning för bra affärer är dialog mellan leverantörer och inköpare. Genom god dialog får vi inköpare kunskap om den relevanta marknaden och kan skapa bra upphandlingar. Dialog stimulerar också fler företag och organisationer att lämna anbud vilket ökar konkurrensen. Det finns goda möjligheter att föra dialog före, under och efter upphandling och även när upphandling inte är aktuell. Fler borde ta vara på dem.

Det här bör regeringen göra:

- Satsa på dialog, interaktion och samverkan.
- Låt Upphandlingsmyndigheten – som vi ser som en myndighet för offentliga inköp – organisera och sprida kunskap, framför att enbart besitta den själv.

Det här bör beslutsfattare och ledare i offentlig sektor göra:

- Öka interaktionen mellan leverantörer och inköpare.
- Involvera och engagera olika intressenter genom att skapa plats för interaktivitet.

SOI skapar bra offentliga affärer

SOI – Sveriges Offentliga Inköpare – är en allmännyttig, ideell förening med cirka 1 300 medlemmar som är verksamma inom offentligt inköp.

Vi verkar aktivt för att utveckla och effektivisera den offentliga upphandlingen och hela inköpsprocessen.

Vi kompetensutvecklar och inspirerar offentliga inköpare genom kunskapsdelning, regionala nätverk och vår årskonferens som samlar cirka 700 deltagare i tre dagar.

Vi driver frågor och skapar debatt om offentliga inköp genom remisser och utredningar. Vi skapar förutsättningar för interaktion mellan inköpare, leverantörer och beslutsfattare och deltar på olika arenor för att lyfta fram offentliga inköp i praktiken.

Sveriges Offentliga Inköpare
c/o Föreningshuset
Virkesvägen 26
120 30 Stockholm

soi@soi.se - 08-21 61 40